

Zabezpieczenie i egzekucja sądowa dotycząca statków morskich

Paulina Jachimowicz-Jankowska

CURRENDA

ZABEZPIECZENIE I EGZEKUCJA SĄDOWA DOTYCZĄCA STATKÓW MORSKICH

Paulina Jachimowicz-Jankowska

ZABEZPIECZENIE I EGZEKUCJA SĄDOWA DOTYCZĄCA STATKÓW MORSKICH

Paulina Jachimowicz-Jankowska

Recenzent
dr hab. Piotr Rączka, prof. UMK

Redaktor prowadząca
Izabela Pałasz-Alwasiak

© Copyright by Currenda Spółka z o.o.

ISBN: 978-83-65966-94-0

Wydanie 1
Sopot 2025

Wydawca

Currenda Sp. z o.o.
al. Niepodległości 703A
81-853 Sopot
tel./faks: 58 550 38 75

www.sklep.currenda.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Wstęp	9
Rozdział 1. Wprowadzenie do problematyki zabezpieczenia i egzekucji sądowej świadczeń pieniężnych ze statków morskich	17
1. Wokół problematyki morskiej – ustalenia terminologiczne	17
1.1. Pojęcie „statku morskiego”	17
1.2. Pojęcie „hipoteki morskiej”	28
1.3. Pojęcie „przywileju na statku morskim”	33
1.4. Pojęcie „aresztu statku morskiego”	37
2. Postępowanie zabezpieczające a zabezpieczenie	42
3. Postępowanie egzekucyjne a egzekucja sądowa	50
Rozdział 2. Zabezpieczenie dotyczące statków morskich	59
1. Obciążenie statku morskiego lub statku w budowie hipoteką morską jako sposób zabezpieczenia świadczenia pieniężnego	59
1.1. Sposoby konserwacyjnego zabezpieczenia roszczeń pieniężnych.....	59
1.2. Istota zabezpieczenia poprzez ustanowienie hipoteki morskiej na statku morskim lub statku w budowie.....	60
1.3. Przebieg postępowania zabezpieczającego dotyczącego ustanowienia hipoteki morskiej.....	65
2. Areszt statku morskiego jako forma zabezpieczenia roszczeń.....	79

Rozdział 3. Egzekucja sądowa dotycząca statków morskich	85
1. Egzekucja sądowa świadczeń pieniężnych ze statku morskiego lub statku w budowie wpisanego do rejestru okrętowego	85
1.1. Przedmiot egzekucji	85
1.2. Odpowiednie stosowanie przepisów	90
1.3. Właściwość komornika	92
1.4. Wniosek o wszczęcie egzekucji	93
1.5. Zajęcie statku, przytrzymanie statku i dozór	96
1.6. Ogłoszenie o wszczęciu egzekucji i dalsze czynności komornika	105
1.7. Obwieszczenie o licytacji i sprzedaż statku morskiego wpisanego do rejestru okrętowego	109
2. Egzekucja z udziału w statku morskim	113
3. Egzekucja ze statku morskiego lub statku w budowie niewpisanego do rejestru	116
4. Egzekucja ze statku morskiego zagranicznego	122
5. Podział sumy uzyskanej z egzekucji – należności zabezpieczone hipoteką morską lub przywilejem na statku morskim	130
6. Egzekucja świadczeń niepieniężnych – wydanie statku morskiego	141
7. Ograniczenia egzekucyjne – egzekucja przez zarząd przymusowy	148
Zakończenie	155
Wykaz literatury	163
Wykaz aktów prawnych	175
Akty prawa polskiego	175
Akty prawa obcego	178
Wykaz orzecznictwa	179
Wykaz źródeł internetowych	180

Wykaz skrótów

k.c.	Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2025 r., poz. 1071)
k.m.	Ustawa z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (Dz.U. z 2023 r., poz. 1309)
k.m. z 1961 r.	Ustawa z dnia 1 grudnia 1961 r. – Kodeks morski (Dz.U. Nr 58, poz. 318)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
Konwencja aresztowa	Międzynarodowa konwencja w sprawie zajęcia (aresztu) statków morskich, podpisana w Brukseli dnia 10 maja 1952 r. (Dz.U. z 1976 r. Nr 39, poz. 229)
k.p.c.	Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2024 r., poz. 1568)
r.c.k.	Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie czynności komorników (Dz.U. Nr 10, poz. 52 ze zm.)
r.r.o.p.r.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 stycznia 2003 r. w sprawie rejestrów okrętowych i postępowania rejestrów (Dz.U. Nr 47, poz. 400)
u.b.m.	Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz.U. z 2025 r., poz. 1068)
u.i.m.	Ustawa z dnia 1 grudnia 1961 r. o izbach morskich (Dz.U. z 2020 r., poz. 159)

u.k.k.	Ustawa z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz.U. z 2024 r., poz. 377)
u.k.s.c.	Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 959)
u.k.w.h.	Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2025 r., poz. 341)
u.o.m.a.m.	Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1125)
u.p.e.a.	Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2025 r., poz. 132)
u.z.r.r.z.	Ustawa z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. z 2018 r., poz. 2017)
u.z.z.m.s.	Ustawa z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki (Dz.U. z 2024 r., poz. 1786)
u.ż.ś.	Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz.U. z 2025 r., poz. 18)

Wstęp

Prezentowana monografia poświęcona jest zagadnieniu zabezpieczenia oraz egzekucji sądowej w odniesieniu do statków morskich.

Statek morski już sam w sobie jest specyficznym obiektem pływającym, używanym w żegludze morskiej, przystosowanym do przewozu ludzi i towarów. Statek morski, będący przedmiotem niniejszych wywodów, wpisuje się w kanon prawa morskiego, obejmującego całokształt norm prawnych regulujących stosunki związane z użytkowaniem morza i korzystaniem z zasobów obszaru morskiego przez prowadzenie określonej działalności¹. Należy podkreślić, że prawo morskie, pomimo wypracowania własnej systematyki, co było uzasadnione historycznie jego wyodrębnieniem i rozwojem, eksponuje funkcjonalne powiązania poszczególnych elementów instytucji prawa morskiego o charakterze prywatnoprawnym i publicznoprawnym². Pozwala to również na wyróżnienie morskiego prawa cywilnego (w tym stosunków z zakresu prawa handlowego), a także – niebędących osią podjętych rozważań – morskiego prawa administracyjnego, morskiego prawa karnego, morskiego prawa pracy, międzynarodowego prawa morza oraz morskiego prawa prywatnego międzynarodowego, a nawet morskiego prawa gospodarczego³.

Wybór tematu pracy został podyktowany przede wszystkim aktualnością prezentowanych w niej zagadnień. Wiąże się z przedstawieniem obecnie obowiązującego modelu zabezpieczenia i egzekucji sądowej dotyczącej statków morskich w Polsce, przyjętym w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks

¹ J. Łopuski, *Uniwersalne tendencje rozwojowe prawa morskiego a prace legislacyjne nad polskim prawem morskim*, „Prawo Morskie” 1990, t. IV, s. 15.

² Zob. szerzej: D. Pyć, *Przepisy ogólne* [w:] *Kodeks morski. Komentarz*, red. D. Pyć, C. Łuczywek, I. Zużewicz-Wiewiórowska, Warszawa 2022, s. 69–70.

³ Zob. M.H. Koziński, *Morskie prawo gospodarcze*, „Prawo Morskie” 2000, t. XIV, s. 7–20.

postępowania cywilnego⁴. Aktualnie przytoczona regulacja przewiduje bowiem zabezpieczenie oraz określone sposoby egzekucji ze statków morskich. Co ważne, rozwiązania w tym zakresie zawarte były już w tekście pierwotnym k.p.c.⁵, przy czym odnosiły się one do ówczesnych uwarunkowań. Wobec obecnie przyjętego w polskim porządku prawnym rozdzielenia postępowania zabezpieczającego i postępowania egzekucyjnego, treści te ujęto w dwa obszary tematyczne: „zabezpieczenie” i „egzekucja sądowa”, wyeksponowane w tytule niniejszej publikacji. Jej celem jest natomiast analiza i ocena aktualnie obowiązujących regulacji prawnych w tym zakresie w powiązaniu z prawem morskim, uregulowanym przede wszystkim w ustawie z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski⁶.

Przeprowadzone badania pokazują, że „statek morski” to bez wątpienia pojęcie szerokie, w żadnym razie nieograniczające się jedynie do obiektu pływającego, będącego rzeczą, w stosunku do którego prowadzona jest egzekucja sądowa. Egzekucja ta skierowana jest do szczególnego rodzaju wierzytelności – związanych z morzem. Pomimo że nastawiona jest przeciwko dłużnikowi, to toczy się wobec statku morskiego będącego podstawowym majątkiem zobowiązanego i – co warto podkreślić – należy ona do jednego z najrzadziej stosowanych przez komorników sądowych rodzajów egzekucji. Istotę wierzytelności związanej ze statkiem morskim stanowi to, że może być ona zabezpieczana hipoteką morską będącą ograniczonym prawem rzeczowym, a także może być przedmiotem aresztu statku morskiego, służącego uzyskaniu zabezpieczenia określonych roszczeń. Skłania to do poszerzenia rozważań poza egzekucję sądową o zagadnienie zabezpieczenia

⁴ Dz.U. z 2024 r., poz. 1568 [dalej: k.p.c].

⁵ Zob. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296). Regulacje odnoszące się do statków morskich unormowane były w części drugiej „Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne”. Zob. także: księga pierwsza „Postępowanie zabezpieczające” – tytuł II „Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych”, art. 747 pkt 2 k.p.c., oraz księga druga „Postępowanie egzekucyjne” – tytuł II „Egzekucja świadczeń pieniężnych”, dział VII „Egzekucja ze statków morskich”, art. 1014–1022 k.p.c.

⁶ Dz.U. z 2023 r., poz. 1309 [dalej: k.m.].

w odniesieniu do statku morskiego. Poza tym zarówno wspomniana hipoteka morska, jak i przywilej morski, stanowiące ustawowe prawo zastawu służące właścicielom z określonych wierzytelności morskich, mają istotne znaczenie w zakresie podziału sumy uzyskanej z egzekucji.

Dodatkowo sama rekonstrukcja pojęć osadzonych w doktrynie prawa cywilnego, w tym istoty zabezpieczenia oraz egzekucji sądowej, a powiązanych z problematyką morską charakterystyczną dla statku morskiego, dostarcza argumentu o powadze tematu. Są to zagadnienia i pojęcia, takie jak: statek morski, hipoteka morska, przywilej morski czy areszt statku morskiego. Z tej choćby przyczyny prezentowana monografia i omawiane w niej instytucje poddano analizie z punktu widzenia jednocześnie przepisów prawa morskiego i prawa cywilnego, w tym procesowego. Dokonując właśnie tego typu wnioskowania (innymi słowy: inferencji) powyżej wskazanych norm, nadano określony kierunek badań podjętych w niniejszym opracowaniu.

Problematyce zabezpieczenia oraz egzekucji sądowej dotyczącej statków morskich poświęcono dotychczas w literaturze zbyt mało uwagi. Niewątpliwie na rynku wydawniczym brak jest kompleksowego, uwzględniającego aktualny stan prawny omówienia tych zagadnień. Większość opracowań naukowych w postaci monografii lub artykułów obejmujących tematykę zabezpieczenia i egzekucji sądowej w odniesieniu do statków morskich dotyczy albo zabezpieczenia, albo egzekucji, bądź straciła już na aktualności. Natomiast dostępne bieżące opracowania komentatorskie to zwykle fragmentaryczne analizy podejmowane na gruncie k.p.c.⁷. Na użyteczność opracowania składa się zatem złożoność podjętej

⁷ Zob. np. ciekawy przykład opracowania O. Leśniak, M. Romańska [w:] *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, red. M. Romańska, O. Leśniak, wyd. III, Warszawa 2016. Jest tam osobno omówiona problematyka sposobów zabezpieczenia na przykładzie obciążenia statku morskiego hipoteką morską. Postępowanie egzekucyjne ujęto w ramach komentarza tezewego i części opisowej, gdzie omówiono egzekucję ze statków morskich.

problematyki wynikającej z zestawienia zagadnień zabezpieczenia oraz egzekucji sądowej, mających wpływ na specyfikę unormowań prawnych dotyczących statków morskich. Monografia pozwala na zapoznanie się z tytułową problematyką zarówno od strony teoretycznej, jak i praktycznej, stanowiąc z założenia próbę stworzenia jednego z pierwszych kompleksowych i aktualnych opracowań prawniczych na rynku wydawniczym, podejmujących próbę scalenia tematyki zabezpieczenia uregulowanego w prawie cywilnym (inaczej: prywatnym) oraz egzekucji sądowej – w kontekście statków morskich.

Należy przy tym mocno podkreślić, że podjęta w monografii problematyka może być także rozpatrywana na tle zabezpieczenia i egzekucji w administracji jako instytucji prawa procesowego administracyjnego, które uregulowane są natomiast na gruncie ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁸. Celowo jednak pominięto lub jedynie zasygnalizowano kwestie, które nie stanowią aspektów cywilnoprawnych badanego zjawiska, a należą do prawa administracyjnego. Dotyczy to zarówno wątków administracyjnoprawnych w opisie procedury egzekucyjnej zabezpieczającej, jak i samego postępowania egzekucyjnego i właściwości organów egzekucji administracyjnej do prowadzenia egzekucji ze statku morskiego, w tym zasadności stosowania w tej egzekucji przewidzianych w u.p.e.a. środków egzekucyjnych. Wiązałoby się to z potrzebą odpowiedniej analizy właściwej dla tej dyscypliny prawa, która jednak z założenia nie mieści się w określonym polu badawczym prezentowanej monografii. W pracy skupiono się na zakresie zabezpieczenia i sposobach egzekucji sądowej uregulowanej w k.p.c. Tym samym nawet pomocnicze korzystanie z u.p.e.a., polegające na wykazaniu (w tekście głównym monografii) podobieństw i różnic wynikających z obu tych procedur, mogłoby się spotkać z zarzutem braku

⁸ Dz.U. z 2025 r., poz. 132 [dalej: u.p.e.a.].

wnikliwego i wyczerpującego omówienia badanej materii. Dlatego kierunek prowadzonych badań skoncentrowano wyłącznie na aktualnych rozwiązaniach przyjętych w ramach postępowania cywilnego. Ewentualne zaś wybrane treści wprost dotyczące obciążenia statku morskiego lub statku w budowie, a odnoszące się do procedury administracyjnej (egzekucyjnej), ujęto w postaci odesłania w ramach przypisów, wraz ze wskazaniem właściwej podstawy prawnej oraz przytoczeniem literatury przedmiotu i poglądów judykatury.

Za punkt wyjścia dla podjętych rozważań przyjęto podstawową i główną tezę głoszącą, że istnieje określony zespół czynników prawnych i pozaprawnych, wpływających na kształt, charakter oraz zakres specyfiki zabezpieczenia oraz egzekucji sądowej w odniesieniu do statków morskich. Całość tych założeń wynika z charakterystycznego przedmiotu analizowanych procedur, którym jest właśnie statek morski.

W pracy skorzystano z metody dogmatyczno-prawnej. Biorąc za fundament pozytywne, obowiązujące prawo, systematycznie je przedstawiono w porządku logicznie pogrupowanego materiału prawnego, postulując usunięcie ewentualnych luk i sprzeczności⁹. W opracowaniu zawarto bogatą literaturę przedmiotu oraz przytoczono poglądy judykatury. Oprócz tego pomocniczo posłużono się metodami: historyczną i – w miarę potrzeb – empiryczną. Metoda historyczna pozwoliła na ukazanie genezy i zmian niektórych instytucji prawa morskiego w polskim porządku prawnym. Z kolei metodę empiryczną ukierunkowano na skonfrontowanie treści obowiązującego prawa – w zakresie sytuacji prawnej statku morskiego na tle przyjętego w Polsce modelu zabezpieczenia oraz egzekucji sądowej – z praktyką jego stosowania w życiu społecznym. Założenie tak przyjętych metod badawczych pozwoliło – jako końcowy efekt przeprowadzonej analizy – stworzyć podstawę do formułowania ocen, uwag, a także postulatów *de lege ferenda*

⁹ Por. E. Jarra, *Ogólna teoria prawa*, Warszawa 1922, s. 16 i n.

nie tylko w sferze legislacyjnej, ale również w kontekście rozważań teoretycznych.

Monografia składa się z trzech rozdziałów. W pierwszym z nich – *Wprowadzenie do zabezpieczenia i egzekucji sądowej świadczeń pieniężnych ze statków morskich*, dokonano ustaleń terminologicznych dotyczących problematyki morskiej w odniesieniu do pojęć, takich jak: statek morski, hipoteka morska, przywilej na statku morskim oraz areszt statku morskiego. Wyjaśniono także różnice pomiędzy postępowaniem zabezpieczającym a zabezpieczeniem oraz postępowaniem egzekucyjnym a egzekucją sądową.

W rozdziale drugim – *Zabezpieczenie dotyczące statków morskich*, omówiono problematykę obciążenia statku morskiego lub statku w budowie hipoteką morską jako sposobu zabezpieczenia świadczenia pieniężnego. Przedstawiono sposoby konserwacyjnego zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. Ponadto poddano analizie istotę zabezpieczenia poprzez ustanowienie hipoteki morskiej na statku morskim lub statku w budowie. Ze względu na sposób wykonania tego zabezpieczenia omówiono przebieg postępowania rejestrowego, które określa tryb dokonywania wpisów w rejestrze okrętowym, a którego prowadzenie należy do właściwości izb morskich. Dopełnieniem wywodów jest zagadnienie aresztu statku morskiego jako formy zabezpieczenia roszczeń.

W rozdziale trzecim – *Egzekucja sądowa dotycząca statków morskich*, w rozbudowanej formule ze względu na specyfikę regulacji prawnych dotyczących statków morskich, poddano szczegółowej analizie różne sposoby prowadzenia egzekucji. Badania skupiono wokół egzekucji sądowej świadczeń pieniężnych ze statku morskiego lub statku w budowie wpisanego do rejestru okrętowego. Przedstawiono tu następujące zagadnienia: przedmiot egzekucji, odpowiednie stosowanie przepisów, właściwość komornika, wnioski o wszczęcie egzekucji i dalsze czynności komornika, zajęcie statku, przytrzymanie statku i dozór, a także ogłoszenie o wszczęciu egzekucji oraz obwieszczenie o licytacji i sprzedaży

statku morskiego wpisanego do rejestru okrętowego. Ponadto zawarto problematykę egzekucji z udziału w statku morskim, który to – jak każda rzecz – może być przedmiotem współwłasności w częściach ułamkowych. Dodatkowo rozpatrzono możliwe sposoby egzekucji sądowej, co uzależnione jest od faktu wpisu do rejestru okrętowego. Kolejne rozważania dotyczą egzekucji ze statku morskiego lub statku w budowie niewpisanego do rejestru, która odbywa się według przepisów o egzekucji z ruchomości. W tym rozdziale omówiono oprócz tego egzekucję ze statku morskiego zagranicznego. Dokonano tu interpretacji pojęcia „statek morski zagraniczny” z uwagi na brak jego legalnej definicji, a także przedstawiono sposób prowadzenia egzekucji, która odbywa się według przepisów o egzekucji z nieruchomości przy jednoczesnym zastosowaniu specjalnych przepisów o egzekucji ze statków morskich. Ponadto przedstawiono problematykę podziału sumy uzyskanej z egzekucji – ze szczególnym uwzględnieniem należności zabezpieczonych hipoteką morską lub przywilejem na statku morskim wraz ze wskazaniem kategorii i kolejności ich zaspokajania. Omówiono również egzekucję świadczeń niepieniężnych w postaci wydania statku morskiego. Zwrócono uwagę, że niezależnie od tego, czy statek morski jest wpisany do rejestru okrętowego, czy też nie jest, to celem egzekucji jest odebranie dłużnikowi statku morskiego. Rozdział trzeci zamyka zagadnienie ograniczeń egzekucyjnych w kontekście egzekucji przez zarząd tymczasowy, które odniesiono zwłaszcza do egzekucji świadczeń niepieniężnych oraz egzekucji przeciwko dłużnikowi w celu zniesienia współwłasności nieruchomości w drodze sprzedaży publicznej.

Monografia ma charakter opracowania dotyczącego zabezpieczenia i egzekucji sądowej w ramach postępowania cywilnego z uwzględnieniem najnowszych zmian legislacyjnych w tym zakresie. Obejmuje aspekty teoretyczne i praktyczne.

Publikacja adresowana jest przede wszystkim do komorników sądowych oraz sędziów orzekających w sprawach egzekucyjnych.

Ponadto skierowana jest zarówno do praktyków prawa: adwokatów, radców prawnych, notariuszy, jak i teoretyków, a także aplikantów zawodów prawniczych i studentów prawa pragnących pogłębić swoją wiedzę z zakresu prawa cywilnego procesowego, zwłaszcza w ramach zabezpieczenia oraz egzekucji sądowej w odniesieniu do statków morskich.

Praca uwzględnia stan prawny na dzień 31 sierpnia 2025 r.

ROZDZIAŁ I

Wprowadzenie do problematyki zabezpieczenia i egzekucji sądowej świadczeń pieniężnych ze statków morskich

I. Wokół problematyki morskiej – ustalenia terminologiczne

Problematyka morska obejmuje szeroki zakres zagadnień związanych z morzem. Dotyczy m.in. aspektów cywilnych, administracyjnych, gospodarczych, handlowych, karnych czy ochrony środowiska (ekologicznych). Działalność związana z żeglugą morską odnosi się niewątpliwie do specyfiki rozmaitych relacji zachodzących w przestrzeni morskiej wyznaczonych przez regulacje prawne. Poniżej przedstawiono podstawowe założenia terminologiczne wpisujące się w ten kanon. Chodzi tu o pojęcia „statku morskiego”, „hipoteki morskiej”, „przywileju na statku morskim” oraz „aresztu statku morskiego”. Dokonane ustalenia terminologiczne dotyczące tych pojęć są konieczne z uwagi na to, że odgrywają one istotne znaczenie i stanowią punkty styczne w zakresie zabezpieczenia oraz egzekucji sądowej w odniesieniu do statków morskich.

I.1. Pojęcie „statku morskiego”

Pojęcie „statku morskiego” stosowane jest nie tylko w języku prawnym i prawniczym, lecz także w mowie potocznej. Uwagę zwraca, że terminologia zawarta w słownikowych definicjach tego pojęcia istotny akcent kładzie na słowo „statek”. Uwzględniając polską etymologię tej nazwy

– od XV do XVI w. używano w polszczyźnie polisemicznego wyrazu „statek”, rozumianego jako: „dobytek, skarb”; „równoważność, stateczność”; „naczynie”¹⁰. Jak podnosi H. Wojcewa, rekonstruuując słowo „statek”: „To ostatnie znaczenie uległo zmianom metaforycznym na podstawie podobieństwa funkcji i kształtu: naczynie – naczynie wodne – statek wodny (od XVI w. było synonimem nazw korab, nawa, jednostka pływająca)”¹¹. Obecnie przykładowo *Wielki słownik poprawnej polszczyzny* wskazuje, że „statek” to jednostka pływająca, statek pasażerski, handlowy, co więcej – statek wychodzi albo wypływa z portu w morzu¹². Według *Wielkiego słownika języka polskiego* „statek” oznacza obiekt posiadający własny napęd, służący do pływania po wodzie i pod nią¹³. *Słownik języka polskiego PWN* pod pojęciem „statek” określa duży obiekt pływający, przeznaczony do przewozu ludzi i ładunków¹⁴. „Statek morski” jest także pojęciem stosowanym w statystyce publicznej i według Głównego Urzędu Statystycznego oznacza morską konstrukcję pływającą z co najmniej jednym kadłubem o wyporności powierzchniowej¹⁵. Dokonując natomiast próby zdefiniowania pojęcia „statek morski” (ang. *ship*, *vessel*, niem. *Schiff*, franc. *navire*, ros. *судно* [судно]), w literaturze przedmiotu przyjęto, że jest to urządzenie przystosowane do żeglugi morskiej i w tym celu zbudowane oraz wyposażone, a także zdolne do samodzielnego manewrowania, o właściwościach konstrukcyjnych, które pozwalają na przeciwstawianie się zwykłym niebezpieczeństwom morza¹⁶.

¹⁰ A. Brückner, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Warszawa 1970, s. 514. Zob. także: F. Bobrowski, *Lexicon latino-polonicum. Słownik łacińsko-polski*, Wilno 1822, s. 731.

¹¹ H. Wojcewa, *Ewolucja nazw jednostek pływających w języku polskim na tle innych języków słowiańskich*, „Postscriptum Polonistyczne” 2009, nr 1 (3), s. 101–110, zwłaszcza s. 104.

¹² *Wielki słownik poprawnej polszczyzny*, red. A. Markowski, Warszawa 2004, s. 1102.

¹³ Hasło ‘statek morski’: <https://wsjp.pl/haslo/podglad/3285/statek> [dostęp: 15.08.2025].

¹⁴ Hasło ‘statek morski’: <https://sjp.pwn.pl/slowniki/statek.html> [dostęp: 15.08.2025].

¹⁵ Hasło ‘statek morski’: <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/1690,pojecie.html> [dostęp: 15.08.2025].

¹⁶ D. Pyć [w:] *Kodeks morski. Komentarz*, red. C. Łuczywek, D. Pyć, I. Zużewicz-Wiewiórowska, Warszawa 2022, s. 101, komentarz do art. 2.

Poszukując pojęcia „statek morski” na gruncie rozwiązań w polskim porządku prawnym, przede wszystkim należy się odnieść do ustawy – Kodeks morski, w której to zawarto legalną definicję tego terminu. Stosownie do tego unormowania, zawartego w art. 2 § 1, „statkiem morskim jest każde urządzenie pływające przeznaczone lub używane do żeglugi morskiej”. Na kanwie analizowanej ogólnej definicji statku morskiego rysuje się najistotniejsza jego cecha – związana z przeznaczeniem (czyli świadomym zamiarem właściciela statku) lub używaniem do żeglugi po morzu (czyli sposobem eksploatacji statku) – gdyż o faktycznym czy funkcjonalnym charakterze statku morskiego decyduje wola właściciela statku morskiego bądź jego armatora¹⁷. Tym samym oznacza to, że podstawowym i zasadniczym przeznaczeniem statku morskiego jest uprawianie żeglugi morskiej lub że jest używany przede wszystkim w celu żeglugi morskiej¹⁸. Jest to także zgodne z piśmiennictwem, w ramach którego przyjęto, że statek morski jest urządzeniem pływającym, w taki sposób zbudowanym i wyposażonym, że jest on zdolny do utrzymywania się i poruszania w oznaczony sposób na wodach morskich i – co należy podkreślić – może służyć do uprawiania żeglugi morskiej¹⁹. W podobnym ujęciu określił „statek morski” J. Łopuski²⁰, którego zdaniem jest to urządzenie pływające przeznaczone lub używane do żeglugi na morzu lub wodach z nim połączonych, na których uprawiana jest żegluga o głównie morskim charakterze (np. wody śródlądowe łączące morze z portamiorskimi położonymi na rzekach lub jeziorach)²¹. Zestawienie tak sformułowanego pojęcia z art. 2 § 1 k.m. pozwala stwierdzić, że pojęcie „statku morskiego” dotyczy także jednostek

¹⁷ *Ibidem*, s. 105.

¹⁸ Zob. J. Młynarczyk, *Prawo morskie*, Gdańsk 2002, s. 78.

¹⁹ J. Górski, J. Hołowiński, J. Łopuski, R. Maciejewska, R. Zaorski, *Kompendium prawa morskiego*, Gdańsk 1974, s. 87.

²⁰ J. Łopuski, *Istota i znaczenie przynależności statku* [w:] *Prawo morskie*, t. I, cz. 2, red. J. Łopuski, Bydgoszcz 1996, s. 162.

²¹ Zob. R. Zych, *Instytucja głosowania w wyborach na statkach morskich w prawie polskim i obcym*, Warszawa 2024, s. 343.